

Nakládání se stavebními a demoličními odpady

Pojmem stavební a demoliční odpad (dále „SDO“) označujeme materiály vznikající při stavebních činnostech, tj. při výstavbě a úpravě staveb všech typů a při odstraňování staveb; zařazují se do skupiny 17 Katalogu odpadů.

ILUSTRACI FOTO: ARCHIV

V roce 2018 tvořily SDO podle dat MŽP celych 63 % produkce všech odpadů v České republice, což v absolutním množství představuje více než 23,7 mil. tun. Jejich roční produkce sice kolísá v závislosti na intenzitě stavební činnosti, ale trvale platí, že převyšuje všechny ostatní skupiny odpadů. Z dat MŽP dále vyplývá, že téměř veškeré vyprodukované množství SDO bylo materiálově využito, odstraněno bylo pouze cca 300 tis. tun. Jaké jsou tedy legální způsoby nakládání s těmito odpady? Proberme si jednotlivé možnosti z hlediska hierarchie nakládání s odpady.

Ideální samozřejmě je, pokud nám odpad vůbec nevznikne, a to jak z ekologického, tak i z ekonomického hlediska. V široké skupině SDO lze takto naložit s **výkopovými zeminami**, které vytěžíme během stavby, pokud je opět použijeme na téže stavbě. V tomto případě jsme totiž v souladu s § 2 odst. 3 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech (ZOO), který toto umožňuje. Výkopové zeminy rovněž můžeme považovat za vedlejší produkt při splnění podmínek § 3 odst. 5 ZOO. Přitom je ale důležité ohlídat si zejména, aby pro zeminy bylo ještě před zahájením prací zajištěno jejich využití, a dále si nechat provést rozbor obsahu škodlivin v souladu s požadavky vyhlášky č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využití na povrchu terénu.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že zásadní vliv na množství a složení odpadů ze stavby má způsob **plánování, tj. přípravy stavby**. S potenciálními stavebními odpady je totiž nezbytné počítat od samého počátku projektu. Demolice nebo změny staveb vyžadují ještě další předrealizační přípravu, zejména prohlídku stavby. Ta by měla vymežit části stavby, které lze považovat za podezřelé z přítomnosti škodlivin. Tyto části by měly být ze stavby odebrány pokud možno odděleně ve zvláštním režimu, aby se zajistila ochrana zdraví lidí a minimalizovalo se rozšíření škodlivin do životního prostředí. Znečištěné SDO zařazené jako **nebezpečný odpad** musí být předány pouze oprávněným osobám do příslušných zařízení.

U všech typů staveb platí, že vznikající odpady je nutné pečlivě třídít a shromažďovat odděleně tak, aby se zajistila potřebná kvalita vyříděného materiálu určeného k recyklaci nebo k opětovnému použití. Vybrané části stavebních výrobků odnímání při demolici nebo údržbě stavby lze totiž **opětovně použít** ke stejnému účelu, ke kterému byly původně určeny. Tyto věci se pak nestávají odpady. V praxi jde nejčastěji o betonové a železobetonové konstrukce, nosníky, tvárnice, cihly, dřevěné trámy apod., které lze využít jako celek k původnímu účelu.

V ostatních případech mimo výše uvedené alternativy se musíme k výstupům ze

stavby chovat jako k odpadům, protože se jimi při stavební činnosti stanou. Existuje několik možností, jak s nimi naložit v souladu s platnou legislativou.

V první řadě bychom měli hledat cesty k **materiálovému využití SDO**, tedy způsobům, při nichž v režimu odpadů nahrazujeme primární suroviny, (způsob uvedený v příloze č. 3 k ZOO pod kódem R5 – Recyklace nebo zpětné získávání ostatních anorganických materiálů). Odpady vznikající ze základních minerálních stavebních materiálů je obvykle třeba za tím účelem mechanicky upravit na **recyklát** v odpadářském zařízení povoleném příslušným krajským úřadem. Recyklát lze dále využít, buď jako **stavební výrobek**, nebo jej materiálově využít jako **upravený stavební odpad** např. k uzavírání a rekultivačním skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám v souladu s požadavky vyhlášky č. 294/2005 Sb. a s povolením krajského úřadu a stavebního úřadu. V této souvislosti upozorňujeme na to, že od roku 2017 již nelze takto využít neupravený SDO. Na trhu funguje mnoho mobilních **drticích a třídících linek** na zpracování SDO, je třeba ohlídat si rozsah jejich povolení k provozu (nejen v oblasti odpadů, ale i v oblasti ochrany ovzduší). Z hlediska dalšího využití nás zajímá, zda z takového zařízení vystupuje výrobek či upravený odpad.

Převedení recyklátu do režimu výrobků je třeba posuzovat v souladu s požadavky evropských norem pro výrobky, pokud se na ně vztahují. V případě, že pro stavební výrobek neexistuje harmonizovaná evropská norma nebo evropský dokument pro posuzování, výrobce (tedy recyklační linka), může požádat o posouzení shody v národním systému podle nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky. Hodnotí se shoda stavebních výrobků s požadavky určených norem nebo stavebních technických osvědčení. Jasná specifikace konkrétního využití recyklátu ve stavbě je však daná zodpovědným projektantem stavby.

Z úpravy na recyklát jsou kvůli svým problematickým vlastnostem některé SDO zcela vyloučeny, např. odpady s obsahem **azbestu**, které jsou vždy nebezpečným odpadem, a je třeba s nimi nakládat ve zpřísněném režimu z hlediska ochrany zdraví. Nakládání se sejmутými **asfaltovými povrchy** určuje od loňského roku nová vyhláška č. 130/2019 Sb., o kritériích, při jejichž splnění je asfaltová směs vedlejším produktem nebo přestává být odpadem. Materiálovému využití však přirozeně „odolávají“ další odpady vyskytující se na stavbách, např. **obaly**, jejichž množství je ideální minimalizovat v součinnosti s dodavateli.

ILUSTRACNÍ FOTO: ARCHIV

ILUSTRACNÍ FOTO: ARCHIV

Materiálově však můžeme využít např. dřevěné části staveb, a to jako surovinu pro výrobu dřevotřískových desek. Dřevo ze staveb lze využít také **energeticky** v souladu se zákonem o odpadech a zákonem o ochraně ovzduší. To se týká i plastů či izolačních materiálů na bázi organických látek.

Po úpravě evropské legislativy v roce 2017 se zkomplikovalo nakládání s odpadním **polystyrenem**. V izolačních deskách z expandovaného, resp. extrudovaného polystyrenu (EPS resp. XPS), které musí splňovat požadavky z hlediska protipožární ochrany, může být přítomen zpomalovač hoření hexabromcyklododekan (HBCDD). Pokud je v koncentraci větší než 1000 mg/kg, může být polystyren pouze energeticky využit nebo upraven tak, aby se koncentrace HBCDD v odpadním polystyrenu snížila pod limit 1000 mg/kg. Při obsahu

HBCDD nad 30000 mg/kg se polystyren stane nebezpečným odpadem a lze jej pouze odstranit ve spalovnách nebezpečného odpadu. Rozhodně tedy nesmí skončit na skládce. Dá se přitom očekávat, že veškerý odpadní polystyren odstraňovaný v současnosti v rámci rekonstrukcí ze staveb obsahuje HBCDD a musí s ním být nakládáno výše uvedenými způsoby. Na obalový polystyren se nevztahují požadavky z hlediska požární bezpečnosti a zpomalovač hoření HBCDD tedy není používán. Vytříděný obalový polystyren je tedy možné předat k recyklaci.

Stavební a demoliční **odpady neupravené do podoby recyklátu** lze využívat na povrchu terénu pouze při uzavírání skládek k vytváření uzavírací vrstvy skládky. Výjimkou jsou vybourané betonové nebo železobetonové bloky využívané jako náhrada

za lomový kámen k účelům, pro které není technicky možné využít recyklát ze stavebního a demoličního odpadu.

Nejméně efektivním způsobem je odstraňování SDO např. na skládkách typu S-OO nebo S-IO uložením bez následného využití.

Pokud potřebujete legislativní pomoc nejen v oblasti nakládání se stavebními a demoličními odpady, pak využijte služeb poradenství, které vám společnost INISOFT Consulting nabízí. Kromě toho jsme pro vás připravili řadu seminářů zaměřených na výklady jednotlivých složkových zákonů životního prostředí a prováděcích vyhlášek k nim s aplikací do praxe <https://www.inisoft.cz/skoleni>.

Ing. MARKÉTA MIKLASOVÁ
INISOFT Consulting s.r.o.

STAVEBNÍ A DEMOLIČNÍ ODPAD

inisoft

víc než software pro odpady

EVI 8

SNADNÉ OVLÁDÁNÍ, ÚSPORA ČASU

- Evidence všech druhů stavebních odpadů
- Průběžná evidence odpadů za jednotlivé stavby
- Souhrnný přehled množství odpadu na území ORP
- Tvorba ročního hlášení dle území stavební činnosti a odeslání do ISPOP

+420 485 102 698 obchod@inisoft.cz www.inisoft.cz